

Vår ref.: 16/00507
Saksbehandler: Øivind Syversen
Dato: 3. mai 2017

Tilsyn ved UiT Norges arktiske universitet

1. Innledning

Statens strålevern gjennomførte 8. september 2016 tilsyn ved UiT Norges arktiske universitet i Tromsø.

Fra Statens strålevern var Zoya Shah og Øivind Syversen til stede. Til stede fra UiT Norges arktiske universitet var Hanne Foshaug, Anne-Kristin Bjørnbakk, Karin Lia, Terje Larsen og Martin Petersen.

2. Aktuelt regelverk

- Lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven)
- Forskrift 29. oktober 2010 nr. 1380 om strålevern og bruk av stråling (strålevernforskriften)
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Godkjenning etter strålevernforskriften § 8 bokstav d) GD05-06

Tilsynet ble gjennomført med hjemmel i strålevernloven § 18, strålevernforskriften § 54 (nr. 1380) og internkontrollforskriften § 7.

Merk at gjeldende strålevernforskrift er forskrift 16. desember nr. 1659 om strålevern og bruk av stråling, og at forskriftsparagrafene det refereres til i punkt 5 her i rapporten, henviser til denne forskriften og ikke nr. 1380 som er opphevet.

3. Bakgrunn, omfang og gjennomføring

Tilsynet ble gjennomført som en del av Statens stråleverns rutinemessige tilsynsvirksomhet, som har til hensikt å kontrollere hvordan krav i aktuelle regelverk blir ivaretatt.

Sentrale tema for tilsynet var:

- Etterlevelse av krav i godkjenning GD05-06
- Oppbevaring av radioaktive strålekilder, og merking av strålekilder og arbeidsplasser
- Etterlevelse av interne retningslinjer og rutiner for strålebruk og strålevern, med fokus på opplæring

Tilsynet ble gjennomført med presentasjonsrunde og samtaler med virksomhetens representanter i plenum, enkeltintervjuer med sentral strålevernkoordinator og lokale strålevernkoordinatorer og gjennomgang av relevante dokumenter.

Den planlagte befarings ved et av virksomhetens isotoplaboratorier, utgikk som følge av en ubehagelig lukt i laboratoriet. Etter det Statens strålevern erfarer var lukten ikke relatert til strålebruken.

Avslutningsvis ble observasjoner og Statens stråleverns generelle inntrykk presentert, samt avvik og anmerkninger. Det ble gitt informasjon om videre saksgang og offentlighet i forvaltningen.

4. Generelle inntrykk

UiT Norges arktiske universitet har gode interne retningslinjer og rutiner for strålebruk og strålevern, og disse synes å være lett tilgjengelige for ansatte og studenter. Strålevernarbeidet fremstår som velorganisert og oppleves å ha relativt høy prioritet. Statens strålevern lærte at det var avsatt ti måneder til erfaringsoverføring fra gammel til ny sentral strålevernkoordinator, hvilket vitner om at fokus på HMS er godt forankret hos ledelsen.

Ledelsens ansvar fremgår tydelig av virksomhetens retningslinjer. Bevisst bruk av ansvar og påseansvar («Skal sjå til ...») i funksjonsbeskrivelser bidrar til å klargjøre hvor ansvar er plassert.

Statens strålevern har notert seg at universitetet har flere prosesser gående for å bedre forhold relatert til:

- Registrering og opplæring av ny prosjektdeltakere i eksisterende prosjekter
- Behov for et nytt enhetlig system for å holde orden på brukernes opplæring og for eksempel når brukere skal ha oppfriskningskurs – med referanse til mulig bruk av systemet som brukes til personalregister i fremtiden
- Bestilling av radioaktive isotoper og utkvittering av gamle prosjekter – med referanse til erfaringer med at det har blitt bestilt mer enn det som trengs av radioaktive isotoper og at det har blitt bestilt isotoper på gamle prosjekter

5. Funn under tilsynet - avvik og anmerkninger

5.1. Definisjoner

- Avvik – manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov
- Anmerkninger – forhold som er nødvendig å påpeke, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik
- Kommentar – benyttes for å forklare eller underbygge avvik eller anmerkninger

5.2. Avvik

Avvik 1: *Det finnes ikke oversikt med angivelse av isotop og aktivitet, til gitt dato, alle steder det oppbevares åpne radioaktive strålekilder*

Hjemmel: *Strålevernforskriften § 25 bokstav b*

- Kommentarer: *På oppbevaringsplassen i tilknytning til isotoplaboratoriet som skulle befares på Helsefak, fantes det ingen oversikt med angivelse av isotop og aktivitet, til gitt dato, for de åpne radioaktive strålekildene som ble oppbevart der. Statens strålevern fikk lære at mangel på slike oversikter var tilfelle også for andre oppbevaringsplasser for åpne radioaktive strålekilder*
- Avvik 2: *Alle åpne radioaktive strålekilder er ikke tilstrekkelig sikret mot adgang fra uvedkommende*
- Hjemmel: *Strålevernforskriften § 25 bokstav c*
- Kommentarer: *Brukere med tilgang til lab-fløyen på Helsefak får automatisk tilgang til alle laboratoriene i den fløyen, derav også isotoplaboratorier av type C og eventuelle strålekilder oppbevart der. De åpne radioaktive strålekildene i disse laboratoriene kan således ikke sies å være tilstrekkelig sikret mot adgang fra uvedkommende*

5.3. Anmerkninger

- Anmerkning 1: *Virksomheten har en strålevernbok som ikke brukes i henhold til interne retningslinjer*
- Kommentarer: *Statens strålevern erfarer at virksomheten ivaretar intensjonen med nevnte strålevernbok på annet vis, men savner at dette gjenspeiles i de interne retningslinjene*
- Anmerkning 2: *Virksomheten følger ikke intern retningslinje med tanke på krav til opplæring*
- Kommentarer: *Statens strålevern erfarer at enkelte verneombud mangler «minikurset» og at noen prosjektkoordinatorer (PK) mangler grunnkurset i strålevern som begge er obligatoriske ifølge «Retningslinje for håndtering av ulik type stråling». Virksomheten bør fortsette arbeidet med å opparbeide rutiner for å ha oversikt over hvem som har hatt kurs og hvem som trenger å repetere kurs, og hvordan hensiktsmessig dokumentere slik informasjon skriftlig*

5.4. Andre forhold

Staten strålevern poengterer at isotoplaboratorier kun trenger å klassifiseres som kontrollert område dersom: arbeidstakere kan utsettes for effektiv dose som overstiger 6 mSv per år; ekvivalent dose til huden og ekstremitetene kan overstige 150 mSv per år; ekvivalent dose til øyelinsen kan overstige 15 mSv per år. Se strålevernforskriften kapittel IV for mer informasjon om bestemmelser om yrkeseksponering for ioniserende.

6. Oppfølging etter tilsynet

Avvikene lukkes ved at virksomheten dokumenterer ovenfor Statens strålevern at nødvendige oversikter foreligger der det oppbevares åpne radioaktive strålekilder, og at isotoplaboratorier ved lab-fløyen på Helsefak sikres tilstrekkelig, for å hindre at uvedkommende kan få adgang

til steder hvor det oppbevares åpne radioaktive strålekilder. Statens strålevern mottar gjerne tilbakemelding på anmerkningene som er gitt.

7. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil bli lagt ut på Strålevernets nettsider, www.nrpa.no, etter at den er oversendt UiT Norges arktiske universitet.

Vi takker for god tilrettelegging under tilsynet og ønsker dere lykke til med videre strålevernarbeid.

Med hilsen

Sindre Øvergaard
seniorrådgiver

Øivind Syversen
rådgiver